

CONSCIÈNCIA
D'ARA
I la setmana que ve:
L'altre Déu de
Marion Muller-
Colard

Estils

Josep Otón: “Veient-nos vulnerables és més fàcil obrir-nos a l'absolut”

El professor i escriptor barceloní reivindica la importància de la vivència en les religions

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Pujar a la muntanya ens acosta, literalment, al cel, per sobre de rutines i banalitats. Ens dona una altra perspectiva, la vivim. Per què baixar de nou al món, per què tornar a enfangar-nos? Per a Josep Otón, Tabor és la muntanya del doble ensenyament, del lloc on elevar-nos i, alhora, el lloc de l'abisme. “És la temptació de quedar-s'hi, de fugir del món –que és un dels riscos de l'espiritualitat–, però també és l'ensenyament que es recull dels tres evangelistes que, una vegada s'han elevat, s'adormen mentre Jesús parla. És a dir, no podem creure que quan hem tingut una experiència espiritual ja està tot fet, després coneixen l'abisme, la crisi, la buidor... Són dues experiències ben diferents que calen per caminar i fer el propi camí”, explica Otón, catedràtic d'ensenyament secundari i professor a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona. El seu últim llibre el titula precisament *Tabor* (Claret) per reflexionar sobre la importància de la pròpia experiència en l'àmbit religiós i com això pot ser la clau perquè l'Església torni a connectar amb la gent i, en especial, amb els joves.

Nietzsche i Simone Weil

“L'experiència espiritual no ha de ser un ham per captar la gent”, puntualitza, però sí que ha de servir per omplir de sentit uns ensenyaments sovint massa intel·lectualitzats o teòrics. “Fa més de vint anys la meua vida va canviar, primer amb una experiència íntima molt forta a Assís i després amb la lectura de Nietzsche i Simone Weil, que em van impactar molt”.

Del primer, Otón no hi veu el culpable de l'ateisme modern, sinó el revitalitzador d'unes ànsies de cerca més enllà d'una carcassa. “En un dels seus poemes –segueix Otón– el filòsof alemany no parla d'un Déu mort, sinó d'un que l'ha abandonat. Llavors el vaig entendre i el puc posar en paral·lel amb Joan de la Creu, Teresa d'Àvila o amb els autors sufís. Nietzsche veu el temple com un sepulcre de Déu”.

Otón es pregunta com transmetre aquesta experiència més enllà d'un temple que per a molta gent funciona com a sepulcre d'un Déu mort. “L'experiència –afirma– es transmet per experiència. Hem

d'encomanar-la, no hi ha cap altra manera. Hem de transmetre el que hem viscut, hem de ser testimonis, compartir el que vivim. No cal explicar el fet concret d'aquell dia, però si ho expresses escrivint, parlant, amb música, gestos o solidaritat, ho transmetes. Sovint des de l'Església o des d'altres àmbits religiosos es lamenten de no saber què fer amb els joves, però el jovent no és el problema; sovint als creients ens falta viure el que diem que creiem”. I afegeix: “No podem renunciar a la vivència perquè si la religió no la dona, llavors la busquem en la política, en l'esport... Ens trobem amb cerimònies religioses fredes que contrasten amb un enervoriment en altres àmbits que correspondria al context religiós”.

Per a aquest professor i autor barceloní, una de les figures que ins-

Pandèmia
“Aquesta crisi és una oportunitat i cal que l'aprofitem”, apunta Otón

pira i sintetitza el que proposa és Simone Weil, un dels seus grans referents. “En l'àmbit cristià molt sovint s'associa l'espiritualitat i la pregària amb el conservadorisme, mentre que els sectors més progressistes se centren en l'acció social. Crec que Weil ens dona les tres vessants: una experiència espiritual fortíssima, una tasca intel·lectual excel·lent que no va anar a més perquè va morir molt jove i, també, un compromís social i polític exemplar. A més de ser dona en un context molt masculinitzat i patriarcal. Per tot això penso que el seu exemple sintonitza no només amb els joves d'ara, sinó amb la nostra societat en general, ja que Weil és filla d'aquesta França laica”.

Per a ell, la filòsofa i mística francesa també ens serveix per resoldre –o, si més no, orientar– el debat so-

bre el paper de la religió a l'escola: “És un debat molt polititzat, però podríem inspirar-nos en Weil. Ella pensava que s'havia d'ensenyar als alumnes religió i quan preguntessin si els dogmes eren veritat, els mestres podrien respondre: «Han sigut importants per a molta gent i tu quan siguis gran hauràs de decidir si això t'ajuda o no». Jo crec en una cosa semblant”, puntualitza Otón, per a qui la religió forma part del patrimoni humanista. “L'escola ha de ser ciència i humanisme, i l'humanisme sense el component religiós no s'entén ni té sentit. No ha de ser un lloc d'adoctrinament, però estudiar la societat sense el fet religiós és perillós. A més, al món l'anomalia som nosaltres, ja que la majoria és creient; per tant, és important conèixer les religions per poder dialogar i entendre la diversitat”.

Crisi i transformació

Si bé, com explica, ens trobem en un temps nou en què les vies tradicionals de transmissió de la fe (família, escola, barri) s'han trencat, l'escola “ha d'explicar el substrat religiós igual que l'Església ha de fer valer tot el seu ric llegat espiritual”. “La gent –continua– busca l'espiritualitat, però si només troben normes, llavors busquen les vivències en altres indrets. Crec que el cristianisme ha d'oferir aquest bagatge espiritual per no quedar-nos en la buidor intel·lectual”.

¿Crisis com l'actual també poden ajudar, malgrat el dolor? “Amb la pandèmia hi ha molta gent que ha vist com la seva imatge de Déu queia. A vegades sembla que Déu hauria d'arreglar-ho tot, però no és el tècnic de manteniment del món ni el nostre criat. D'altra banda, hem vist la nostra vulnerabilitat com a individus i com a societat. De cop i volta, trontolla la fe, no només religiosa, sinó també en la ciència, la societat... És un moment de replantejar-nos-ho tot. La pandèmia ens mostra que som éssers contingents, veiem la vulnerabilitat, i en aquestes circumstàncies és més fàcil obrir-nos a l'absolut i entendre'l millor. Crec que havíem fet de Déu un personatge més del món consumista, i ara ens podem obrir a la solidaritat i a la interioritat. Podem viure la crisi com una purificació, encaminar-nos cap a la transcendència, necessitats d'aquest absolut, i tornar-li a Déu el lloc que li pertoca. Tot plegat fa por, però és una oportunitat i cal que l'aprofitem, de la mateixa manera que després de les pestes medievals va venir el Renaixement”.

Un paisatge
muntanyenc a
l'alba. GETTY

